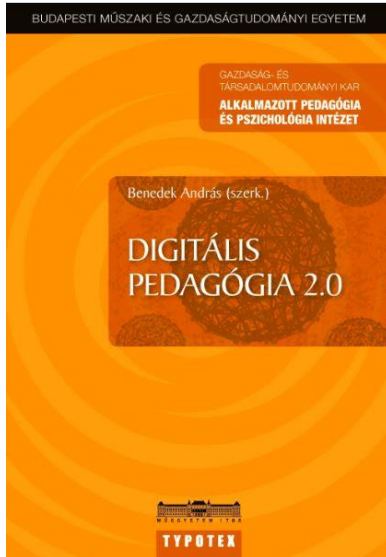


BARNA-BUJDOSÓ ZSUZSA

Digitális pedagógia

Módszertani tankönyvek a BME Műszaki Pedagógia Tanszékéről



Iskolánk könyvtárában nézelődve akadt meg a szemem informatika szakos tanár lévén két, Benedek András szerkesztésében készült, a BME hallgatóinak készített tankönyvön: *Digitális pedagógia - Tanulás IKT környezetben*¹ és *Digitális pedagógia 2.0*². A két könyv azonos téma időben egymást követő és a rendkívül gyors változásra is reagáló módszertani útmutatóját taglalja, kutatások eredményeinek és gyakorlati tapasztalatok felhasználásával. A pár év különbség már lehetőséget nyújtott a szerzőknek, hogy aktualizálják, frissítsék a pedagógiát érintő kihívásokat, és minél gyakorlatiasabb szempontból nyújtsanak segítséget az oktatásban dolgozók számára.

Digitális pedagógia

A Digitális pedagógia című könyvnek³ már az előszava magával ragadott: „*a Műszaki Pedagógia Tanszék keretén belüli kutató-fejlesztő munka fókuszában van az a tanulási tevékenység, amely a hagyományos tantermi tanítás-tanulás folyamatától eltérő módon vagy éppen azt szervesen kiegészítve az informális és non-formális tanulás problematikájához és döntően az új technológiák ezeken a színtereken történő pedagógiai alkalmazásához kapcsolódik*”.

Hamar kiderült, hogy a könyv arra készítené fel a pedagógusokat, ami egyébként is egyre nagyobb téren be fog következni az elkövetkezendő évtizedben: a digitális oktatásra. Ez a fajta oktatás hazánkban még kevéssé elterjedt, bár minden pedagógus találkozott már a digitális táblával, vagy valamilyen digitális naplóval (akár pedagógusként, akár szülőként). Tulajdonképpen egy tankönyv azoknak a hallgatóknak, akik e tantárgyat egyetemi tanulmányaik alatt felvették és írásbeli munkájukkal segítik a könyv olvasóit a korszerűbb technológiák megismeréséhez.

A könyvet tehát azért is tanácsolnám a pedagógus kollégáknak elolvasásra, mert több fejezetében próbálja a tanárokat felkészíteni a digitális oktatásra, tehát a szakmai fejlődésük folyamatára jó hatással volna. Sajnos még mindig akadnak olyan pedagógusok, akik a régi, jól bevált tematikájukat akarják követni, ami lehetetlen, hiszen a gyermekek digitális kultúrája gazdagodik. Persze tény, hogy egy adott téma csupán egyetlen órájának digitális tananyagát elkészíteni rengeteg idő és plusz munka, bár megtérül a bele fektetett energia. A könyvek elektronikus, azaz e-book formában is megtalálhatóak az Interneten.⁴

¹ http://www.typtex.hu/konyv/benedek_andras_digitalis_pedagogia

² http://www.typtex.hu/konyv/benedek_andras_digitalis_pedagogia_2_0

³ Benedek András szerk. (2008): Digitális pedagógia - Tanulás IKT környezetben. Baccalaureus Scientiae sorozat, Typtex Kft. Budapest

⁴ www.interkonyv.hu/konyvek

Ezt a tanulmánygyűjteményt 12 szerző jegyzeteiből szerkesztette Benedek András. Az indító tanulmányban Nyíri Kristóf a mobiltársadalom-kutatás legfontosabb alapkérdéseit vizsgálja, tanulmányának címe: *A tanulás filozófiája a mobil információs társadalomban. A digitális pedagógia hatása a tanulásra és a tudásra*. Ezt a gondolatot folytatódik amikor a pedagógia megújításának kényszeréről esik szó, amit az új technikai megoldások bevezetése vált ki. Felismerhetjük ennek a tendenciának hatását a tanuláselméletekre, leginkább a technikai/elektronikus megoldások és eszközök miatt. Erről olvashatunk *Az elektronikus tanulást támogató tanuláselméletek* című fejezetben. Négy fejezet (*Az e-learning új útjai; Integrált elektronikus tanulási környezet; Az oktatás IKT környezete, honlapkészítés és tanulás; Kollektív tartalmak és fejlesztésük*) tendenciák szakmai értékelésére, áttekintésére törekszik. Ezekben olvasható a gondolat, mely szerint a jövőt nem a jelenlegi eszköztár meghaladása jelenti. „egyrészt az egymással kombinált oktatási keretrendszerek és a tanulási tartalommenedzsment-rendszerek technikailag már rendkívül fejlettek”, ezért lépést kell tartani (műszaki értelemben) az oktatás környezetével, azaz az eszközparkkal.

Az E-learning anyagok ergonómiai kérdései tanulmányban két szerző a hatékony működés, valamint a biztonságos és kényelmes emberi használat feltételeit rendszerezi, feltárva mindazokat a humán jellemzőket, melyeket figyelembe kell venni a környezet és a munka tervezése során.

A záró tanulmány (*Az IKT-val támogatott tanulási környezet követelményei és fejlesztési lehetőségei*) föl hívja a figyelmet a tanári és tanulói paradigmaváltások szükségességére a technológiai fejlődések miatt: új generációs oktatási formák bevezetésével.

A jegyzetet az egyre bővülő tartalmat kínáló ajánlott linkek listája és a kötet egészéhez kapcsolódó irodalomjegyzék zárja, lehetőséget kínálva azoknak az érdeklődő olvasóknak, akik további tájékoztatást szeretnének a témában.

Mindenképpen kiemelném a könyvből, a 6. fejezet két alfejezetét, melyek címei: *Honlapkészítés; Honlapszerkesztés Ms FrontPage programmal*. Azért szerettem volna ezeket a fejezeteket kiemelni, mert ezek mindegyike az olvasók gyakorlati ismereteit bővíthetik, ugyanis a kezdő lépésektől megtanítja az olvasót az egyszerű honlapkészítésre. Ezzel ad egy olyan tudást az olvasó kezébe, mely valóban elindíthatja a digitális oktatás felé.

Digitális Pedagógia 2.0

A nyomtatott⁵ és online formában is megtalálható tankönyv 8 szerző jegyzeteit tartalmazza Benedek András szerkesztésében. A kötet már a digitalizált tananyagokkal szemben támasztott követelmények szerint készült, sok vizuális szemléltető anyagot tartalmaz, online változatában megtalálhatóak az e-learninges formát támogató eszközök. Tartalmát tekintve egyfelől tükröződnek az új tanuláselméleti törekvések, ugyanakkor a korszerű infokommunikációs technológiák jóvoltából a közösségi tanulás egyre bővülő tereit és a sokirányú rendszerét is érzékelteti a kötet. Annak az új tanítási-tanulási paradigmának a megértésében és a fiatalok sajátos tanulási stílusához – a mobilkommunikációs eszközök mindennapi használatához illeszkedő alkalmazásához – kíván segítséget nyújtani, amely az ezredfordulót követő időszak oktatási folyamataira egyre inkább jellemző.

Az első fejezet a pedagógia szemszögéből érzékelteti a tanulás és az ahhoz kapcsolódó kommunikáció minőségi változását. A szerző elméleti tételeket fogalmaz meg és gyakorlatban igazolja őket, és e tételek segítségével foglalja össze a lényegi elemeket. Ezt

⁵ Benedek András szerk (2013): *Digitális pedagógia 2.0*. Baccalaureus Scientiae sorozat, Typotex Kft., Budapest

követi a *Vizuális hazatérés – a neveléstudomány képi fordulata* című fejezet, ami értelmezi az olvasó számára ama kommunikációtechnológiai-kultúrtörténeti helyzetet, amelyben a vizualitásra kiemelten összpontosító tanítás/tanulás a digitális pedagógia keretein belül nemcsak lehetségessé, de elkerülhetetlenné válik.

Az új IKT-tendenciák ismerete és konstruktív alkalmazása a modern pedagógia nélkülözhetetlen része, ennek illusztrálására Molnár György számos IKT eszközt (3D-s alkalmazások, interaktív rendszerek, e-portfólió, LEGO-robotok építés) sorol fel és bemutatásuk mellett kitér arra is, hogy hogyan építhetők be ezek szervesen a tanulás-tanítás folyamatába.

Az elektronizáció adta lehetőségeknek köszönhető módszertani megújulás követelményeinek megfelelően született meg az eⁿ-learning, a „szórakoztatásba ágyazott tanulás” módszere. Ennek lényege, hogy a pedagógus a szakmai ismereteket audiovizuális környezetbe beágyazottan a multimédiás technikai eszközök adta lehetőségek kihasználásával, szórakoztatva közvetített a hallgatók felé. Erről olvashatnak részletesebben az „Élménypedagógia” – *elektronikus környezetbe ágyazottan* című fejezetben.

A tematika megújulását szemlélteti Szabó Erzsébet Mária az online nyelvtanulás és nyelvtanítás lehetséges modelljének bemutatásával. Áttekinti az IKT és web 2.0 által nyújtott lehetőségeket és korszerű gyakorlatra épülő útmutatója hasznos segítség az oktatóknak és a hallgatóknak egyaránt, a számítógéppel segített nyelvoktatásban.

Horváth Cz. János a mikrotartalmak kialakításával és megjelenítésével kapcsolatos ismereteket fogalmazta meg az általa megírt fejezetben. A digitális pedagógia során az egyik leglényegesebb elemmé vált azoknak a mikrotartalmaknak kialakítása, melyek a hallgatói érdeklődési köröknek az IKT-eszközök korlátozott képernyőméretein tartalmilag és formailag igényes módon történő megjelenítésére irányult.

A visszacsatolás és értékelés a pedagógia minden szereplője számára minden esetben lényeges. A *Tanulási teljesítmény mérése online környezetben* című fejezet hallgatók segítségével kipróbált eljárások elméleti háttérét leírva, néhány gyakorlati példán bemutatva (főként Moodle környezetben) ad példát az online értékelésre.

A kötet záró fejezete az elektronikus oktatás használatával foglalkozik, az oktatásban használt és jól bevált rendszereket ismerteti. Nagy Gábor Zsolt az elméleti bevezetés után nem csupán felsorolja az alkalmazható rendszereket (történetükről és kialakulásukról sem megfedkezve), hanem képernyőképekkel mutatja be e rendszerek gyakorlati alkalmazásait, legrészletesebben a Moodle rendszerre kitérve.

A nyolc fejezet mindegyike tematikus blokként is felfogható, amik mélyebb ismereteket nyújthatnak az érdeklődő olvasók számára hivatkozásaikkal, a részletesebb tanulási programokkal. A kötetből megszerzett tudást az olvasók a fejezek végén található ellenőrző kérdések segítségével is lemérhetik. A nyitott kérdések segítségével – melyek a fejezetek lényeges elemeire hívják fel a figyelmet – szöveges formában (esszé-szerűen) dolgozhatja fel a tananyagot. A tesztkérdések segítségével pedig a sikeresen feldolgozott anyagrészek után az olvasó maga ellenőrizheti, hogy helyesen gondolta-e át a tananyagot. Ezen kérdésekre adott helyes válaszokat a könyv utolsó oldalán leellenőrizheti.

A könyvek között eltelt idő alatt bárki szembesülhetett azzal, amivel a szerzők is, hogy a témában jelentős változások következtek be. Így bátran kijelenthető, hogy a digitális pedagógia tárgyköre és témái is dinamikusan fognak fejlődni és éppen a változás követése mutatja azt a példát, melynek tanulsága a 21. század embere számára különösen fontos.